

MISKOLCI EGYETEM
 Gazdaságtudományi Kar
 Üzleti Információgazdálkodási és Módszertani Intézet
 Számvitel Tanszék

Üzleti számvitel

SAJÁT TŐKE

Dr. Pál Tibor

Áttekintés

Mérleg

Eszközök	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">Saját tőke</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">Idegen tőke</td> </tr> </table>	Saját tőke	Idegen tőke
Saját tőke			
Idegen tőke			

- A tulajdonos juttatja
- A tulajdonos a vállalkozónál hagyja

Kapcsolódó fogalmak I.

1. A saját tőke működő része
(osztalékra, szavazásra jogosít)

Saját tőke

- Visszavásárolt saját részvények, üzletrészek
 (könyv szerinti értéken)

Kapcsolódó fogalmak II.

2. Jegyzett tőkén felüli vagyoni fedezet
(osztalék fizethető)

<p>Saját tőke</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jegyzett tőke - Lekötött tartalék - Értékelési tartalék 	<p>+ Tőketartalék</p> <p>+ Eredménytartalék</p> <p>+ MSZE</p> <p>- Jegyzett, de be nem fizetett tőke</p>
--	--

VAGY

Kapcsolódó fogalmak III.

3. Kritikus saját tőke

- Ha a saját tőke összevont egyenlege negatív
 (gazdálkodási probléma, a cég feléli vagyonát)
- Ha a saját tőke a jegyzett tőke kétharmadára (Rt.), illetve felére (Kft.) csökken
 (legfőbb szerv összehívása [GT])
- Ha a saját tőke a jegyzett tőke két egymást követő évben kisebb az előírt értéknél
 (kényszerátalakulás [GT])

Jegyzett tőke I.

- Cégbíróságon bejegyzett tőke (társasági szerződés, alapító okirat)
- Névértéken szerepel (értékelés könyv szerinti értéken)
- Emelés tőketartalékból, eredménytartalékból vagy vagyonátadással (pénz, apport)
- GT írja elő a minimum összegét
- Lehet pénz vagy apport (adott arányban)

Jegyzett tőke II.

- Lehet elsőbbségi kamatozó átváltoztatható } részvény
- Részvény 10 %-a, üzletrész egyharmada a jegyzett tőkén felüli vagyonból visszavásárolható

Jegyzett, de be nem fizetett tőke

- Legális fizetési haladék (Kft. és Rt.)

Tőketartalék I.

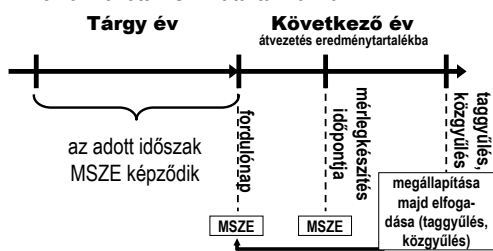
- Nyílt tartalék
- „Kívülről” jön, egyidejűleg a jegyzett tőke változásával
- Végelegesen kapott eszközök (pénz, átvett vagyon tárgy)
- Részvények kibocsátási értéke és névértéke közötti különbség - árszám
- Jegyzett tőke leszállítása - növelése
- Lekötött tartalék növelése - csökkentése

Tőketartalék II.

- Eredménytartalék ellentételezése (a veszteség mértékéig)
- Speciális esetek (átalakulás, áttérés [deviza - forint])
- Egyéb (jogsabály alapján adott-kapott összegek, stb.)

Eredménytartalék I.

- „Belülről” jön, (nyílt tartalék) a korábbi évek felhalmozott MSZE-t tartalmazza

Eredménytartalék II.

- Jegyzett tőke fel-, illetve leszállítása
- Előző időszakra vonatkozó ellenőrzés hatásai
- Lekötött tartalék növelése, csökkentése (negatív is lehet !)
- Osztalékra igénybevevett összeg
- Speciális (átalakulás, áttérés deviza-Ft, stb.)
- Egyéb (tőkeleszállításhoz kapcsolódó kivonás, veszteség rendezésére történő befizetés rendezése, stb.)

Mérleg szerinti eredmény I.

- A tárgy évi adózott eredményből a vállalkozásban hagyott vagyonrész

F) Adózott eredmény
+ Eredménytartalék igénybevétele osztalékra, részesedésre
- Osztalék, részesedés

G) Mérleg szerinti eredmény

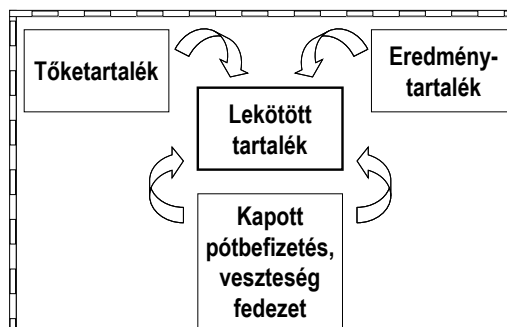
Mérleg szerinti eredmény II.

- Az eredménytartalék igénybevétele csak a tárgy évi MSZE kiegészítésére történhet
- Az osztalék fizetés korlát kettős
  - 1) Az adózott eredmény osztalékként kifizethető, ha:
Saját tőke - lekötött tartalék - értékelési tartalék $\geq$ Jegyzett tőke (osztalék fizetés után)
  - 2) Szabad eredménytartalék igénybe vehető, ha:
Saját tőke - lekötött tartalék - értékelési tartalék $>$ Jegyzett tőke (az igénybevétel után)

Lekötött tartalék I.

- Rejtett tartalék
- Cél: információközlés a valós helyzetről (a megbízható és valós összkép biztosítása)
- Az osztalékfizetési korlátokat, a lekötött összegeket elkülönítetten mutatja ki
- A saját tőke szerkezetét változtatja, nagyságát nem befolyásolja

Lekötött tartalék II.

Lekötött tartalék III.

- Tőketartalékból (0-ig):
  - jogszabály vagy saját elhatározás alapján megállapított összeget
  - fel nem osztható szövetkezeti vagyont
  - egyéb (!)
- Eredménytartalékból (negatív is lehet):
  - visszavásárolt saját részvény üzletrész névértéke és könyv szerinti értéke közül a nagyobbát
  - átalakulás miatt fizetendő társasági adót
  - alapítás-átszervezés
  - kísérleti fejlesztés

le nem írt összegét

  - lekötendő tőketartalék (ha ez nem elég)
  - egyéb

Értékelési tartalék (értékhelyesbítés) I.

- Rejtett tartalék
- Cél: a valós piaci érték bemutatása a beszámolóban
- A saját tőke / idegen tőke arányt javítja
- Nem kötelező, de ha van ismételni kell
- Könyvvizsgáló fogadja el
- Csak befektetett eszközöknél lehet

Értékelési tartalék (értékhelyesbítés) II.

L E H E T	⇒ Imateriális javakból	- vagyoni értékű jogok - szellemi termékek
	⇒ Tárgyi eszk.-ből	- ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok - műszaki és egyéb berendezések, gépek, felszerelések, járművek - tenyészállatok
	⇒ Befektetett pénzügyi eszközökből	- tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban - egyéb tartós részesedés

Főkönyvi elszámolás I.

- Alapítás, tőkeemelés külső forrásból
  - Nyilvántartásba vétel
T 1, 2, 359, 37, 38 - K 4 Rövid lejáratú köt.
  - Bejegyzés (végzés)
T 4 Rövid lejáratú köt. - K 411 Jegyzett tőke
  - Jegyzett, de be nem fizetett tőke befizetése később
T 38 - K 359
  - Külföldi tulajdonos befizetésénél árfolyam eltérés
T 87 - K 359
vagy T 359 - K 97
  - Ársio elszámolása (csak tőkeemelésknél)
T 359 - K 412

Főkönyvi elszámolás II.

- Tőkeemelés belső forrásból (SZJA vonzat)
  - tőketartalékból, eredménytartalékból 412, 413 - K 411
- Leszállítás
  - végzés (elszámolás kötelezettségként)
T 411, (412, 413) - K 4 Rövid lejáratú köt.
  - pénzkifizetés, átadott eszközök értékesítésekor elszámolt
T 4 Rövid lejáratú köt. - K 38, 9, 467
(kapcsolódó tétel: T 8 - K 1, 2)
- Leszállítás tőke-, illetve eredménytartalék javára
T 411 - K 412, 413

Főkönyvi elszámolás III.

- Saját részvény bevonása
T 411 - K 98 névértéken
(kapcsolódó tétel: T 88 - K 37)
- Átvezetés, visszavezetés lekötött tartalékba
T 412, 413 - K 415
T 415 - K 412, 413
- Veszteség miatti negatív eredménytartalék ellentételezése (0-ig tőketartalékból)
T 412 - K 413
- Előző évi MSZE átvezetése
T 419 - K 413
vagy T 413 - K 419

Főkönyvi elszámolás IV.

- Ellenőrzés, önellenőrzés előző éveket érintő elszámolása, ha
  - nyereség
T 498 Előző évek adózott er. - K 418 Előző évek MSZE mód.
T 418 - K 413
  - veszteség
T 418 - K 498
T 413 - K 418
- Értékelési tartalék képzése
  - állományba vétel T117, 127, 137, 147, 157, 177 - K 417
  - kivétel T 417 - K117, 127, 137, 147, 157, 177